

ELOFIZETÉS.

KELYBEN ES VIDÉKEN

Egy évre ... 300 kor.

Fél évre ... 150 kor.

Egy negyed évre 75 kor.

Egy hóra ... 25 kor.

Nyitási költségek megállapodás szerint.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és eszaki egyesült vasutak palotájában.

TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHVATAL:

Aradi Nyomda Résvény Társaság.

Bulvardul Regis Ferdinánd L. (József körút 24.)

TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1920.

Főszerkesztő:

Stauber József.

Szombat, június 26.

A bankrazzia

dolgról egy aradi bankigazgató a következőket mondotta az *Aradi Közlöny* munkatársának:

— A bankokat, a pénzeszközöket, a páncélszekrények kényurait szokás szidni, szapulni. Egyszer több, másszor kevesebb ok. Kis gondolkodás után azonban lehetetlen valamit el nem ismerni. Ezek a bankok együttvéve a közönség vagyonának őrizői, mindannyiunk pénzkezelői. Ha csak a bankok kellenék túl nyereszkesednek, ha néha szűkmarkuak: az a bizalom, a mely a bankokhoz kapcsolódik, nemcsak a bankoknak szükséges, de a publikumnak, annak a gazdasági életnek, a melynek nyugalomra és rendre van szüksége.

— Ezt az oly annyira szükséges közmelegnyugvást kezdte kiigazítani nélkül, a ma délelőtti bankrazzia. Ha egy bankkal történik valami, azt ez úgy nem védi az immunitás, mint más egyéni vagy intézmény. De kellő ok nélkül, vértalanul, a közönség személtárára, ostrom alá venni az összes bankokat, azok pénzének egy részét lefoglalni: olyan dolog, a mely szinte provokálja a pánikot, és nyugtalanná teszi a gazdasági kérdésekben amugy is izgatott félős közönséget.

— A sebtében foganatosított intézkedést gyorsan reparáltak, a bankoknak visszaadták a lefoglalt aprópénzt. Ez azért jó így, mert a rendőrség „pardon, févedtem” — eljárásából láthatja, hogy nyugtalanságra nincs oka, a bank reá nézve az maradt, a mi volt. De maradjon meg ez a hivatalos körök számára okulással, hogy az idegen dolgokkal csinyján kell bánni. Akkor, amikor száz szájjal győzik kiabálni, hogy minden amit a párnába rejtve, földbe

rejtve, vagy a harisnyában tartva, kárára és bajára van az ország, nem szabad a rejtetett pénzt szaporítani, azzal, hogy az aprópénzzel a publikumot a bankoktól elrebbentik. A nyugtalanság visszatérten, a publikum lefoglalásán nemcsak a bankok kell dolgozni, de a hatóságok is. A publikum pedig szapulja a bankokat, de maradjon meg abban a hitében, hogy a pénznek, aprónak és nagyoknak az a rendeltetése, hogy onnet, a hol fölszólal, a bank oda vigye, a hol szükség van rá.

Nagy pénzrazzia az aradi bankoknál.

(Mennyi volt az aprópénz? — Nem volt felhalmozás.)

Egy feljelentés alapján a rendőrség ma délelőtti razzsiát tartott az összes aradi bankokban és azok pénztárában talált aprópénzt beszállította a városházára. A feljelentő egy tarnszeverini mérnök volt, aki Aradon tartózkodva tegnap négy darab ezerkoronást akart felváltani a Pesti Magyar Kereskedelmi bank aradi fiókjánál. A bank előbb megtagadta, majd később 8 százalékkal felváltotta a négy ezrest. Ezek után *Gritta* rendőrprefektus mielőtt a feljelentett bankkal szemben megtette volna a megtorló lépéseket, meg akart győződni arról, hogy mennyi aprópénzzel rendelkeznek az aradi bankok, illetve nem-e halmozzák-e fel meg nem engedett módon pénztáráikban az aprópénzt, hogy azal üzérkedjenek. Ma délelőtti egy időben hatósági közegek jelennek meg az összes pénzügyintézetekben és a pénztárak aprópénz állományát lepecsételt csomagban, megfelelő kísérettel az államrendőrségre szállították. Az itt megtartott szemlén a következő eredmény derült ki:

Legtöbb aprópénzt a *Viktória* takarékpénztárban találtak, megközelítőleg 200.000 koronát. Utána a *Központi Takarékpénztár* következett, ahol 125.600 korona aprópénzt találtak, ebből azonban 80.000 koronát elsején folyósítani kell a banknak aprópénzben a gimnáziumi tanárok fizetésére. A *Polgári Takarékpénztár* 100.000 korona aprópénzt vittek el, itt tartotta az ujszentannai téglagyár is az aprópénzt. Az *Aradmegyei Takarékpénztár* készlete 122.000 korona volt, ebből az összegből fizetik szombaton a kötőszövet gyár munkásait. Az *Aradi Első Takarékpénztár* nagy pénztárkészlete mellett mindössze 87.000 korona volt az aprópénz, a *Pesti Magyar Kereskedelmi Banknál* pedig 70.000 korona apró feküdt. Az *Ipar-és Népbanktól* 105.000 koronát, az *Általános Takarékpénztártól* 74.000 koronát, a *Golschmiedtféle bankházból* 42.000 koronát vittek el. Legkevesebb aprópénz volt az *Arad-Osánadi Gazdasági Takarékpénztárban*, amelynek aprópénz készlete mindössze 500

korona volt. A hatóság emberei ezt is magukhoz vették.

A bankok aprópénzkészletének elszállítása után az összes bankigazgatók megbeszélésre ültek össze az *Aradmegyei Takarékpénztár* helyiségében, ahol izgatott hangon tárgyalták az eseményeket. Közös megállapodással valamennyien a városi prefekturára siettek, ahol küldöttségileg jelentek meg dr. *Crisan* Aurél városi prefektus előtt. A küldöttség szónoka *Fodor Gyula* az *Aradmegyei vezérigazgatója* volt, aki ismertette a prefektussal a történeteket. Előadta, hogy amennyiben nem kapják vissza a bankok az aprópénzt, úgy megakad minden forgalom és azt kérte, hogy a jövőben mellőzzék az ilyen eljárást a bankokkal szemben. Dr. *Crisan* Aurél válaszában kijelentette, hogy azonnal tájékoztatja magát a helyzetről és intézkedik, hogy a bankokat igazságtalanság ne érje. A küldöttség távozása után dr. *Crisan* Aurél városi prefektus *Gritta* Ovidiu rendőrprefektus és dr. *Robu* János polgármester tanácskozássra ültek össze, megvizsgálták a bankok aprópénzkészletéről felvett jegyzőkönyvet és miután megállapították, hogy forgalmához viszonyítva,

egyetlen banknak sem volt felhalmozva aprópénze, úgy döntöttek, hogy a pénzt azonnal visszaszolgáltatják. Ez délben meg is történt. Egyedül a *Pesti Magyar Kereskedelmi Banknál* lefoglalt 72.211 koronát tartott vissza a rendőrség, mert ennek egy más elbírálás alá esett, s a kárnak bíróság ítéletét is meg kellett várni.

A bankrazzia ügyében a következő nyilatkozatot kaptuk:

— A razzsiát feljelentés alapján rendeltém el — mondotta munkatársunknak *Gritta* rendőrprefektus. Megakartam győződni arról, hogy való-e az. Kiderült, hogy nagy aprópénzösszegeket nem gyűjtöttek az aradi bankok, s így azonnal intézkedtem, hogy a lefoglalt pénzt visszaszállítsák az egyes bankokba. Figyelmeztetem a közönséget és kereskedőket, hogy ne spekuláljanak az aprópénzzel, mert szigorú büntetésnek teszik ki magukat, esetleg hat hónapi elzárást és egy millió korona pénzbüntetést kaphatnak. Az aprópénzt mindenki nyugodtan szolgáltatassa be a bankokba, vagy közintézmények pénztárába, mert ha szüksége lesz aprópénzre, a jövőben ott kielégítik igényeiket.

Dr. *Robu* János polgármester is azzal kezdte nyilatkozatát, hogy a razzsiát egy feljelentés idézte elő, amely szerint sok aprópénzt halmoztak fel a bankok,

A Magyarország elleni bojkott.

(Ausztria sinli meg.)

BUDAPEST. Ma már egész teljességében bontakoztak ki azok az intézkedések, amelyekkel a magyar kormány az ország elleni bojkott hatását tompítani és az ellenbojkottot megvalósítani igyekszik. A kitépő állomásokon meg erősítették az őrségeket, a legmegbízhatóbb embereket küldték az állomásokra, akik szigorúan ügyelnek arra, hogy semmiféle árut se szállítsanak ki az országból. Ausztria felé tudvalevően nemcsak az áru, hanem a személyforgalom is megszűnt, valamint beszüntették az utlevelek kiadását is, így Ausztria felé senki sem hagyhatja el Magyarországot. A tranzit forgalom beszüntetésére is megtörtént minden intézkedés. Jugoszláviával és Csehországgal zavartalan a táviratváltás, Béccsel és Berlinnel nem lehet telefonon beszélni. Bécs maga szüntette meg a telefonösszeköttetést. Berlinnel pedig csak Béccsen át lehet beszélni. Ügylátszik az osztrák munkások egyedül maradtak a megindított harcban, mert más országok munkásszervezetei nem csat-

lakoztak a bojkotthoz. Ezt a csep-pet sem megbízható helyzetét kezdik felismerni. Amsterdamban is. *Fiman* Ede, a nemzetközi szakszervezeti egyesület titkára a *Nieuwe Rotterdamische Courant* munkatársa előtt nyilatkozatot tett, amelynek hangja elvesztette diktátori tenorját.

BÉCS. Az Extrablatt így ír a bojkottról: A Magyarország ellen elrendelt forgalmi bojkott nem osztrák ügy, mi osztrákok csupán végrehajtói vagyunk az amsterdami határozatnak. Ebből a bojkottból óriási kár háramlik ránk osztrákokra és úgy tűnik fel a magyarok szemében, mintha ellenségeik volnánk, pedig nem akarunk azok lenni. A magyar nép izgatott hangulatában egész haragja kizárólag ellenünk fordul, mert a látszat is amellet bizonyít, hogy mi vagyunk az egyedüliek, akik az amsterdami határozatot végrehajtottuk. Így természetesen már most kimondhatjuk, hogy annak nem lesz eredménye.

— Alapítalan ráfogásnak bizonyult a vád, mondotta a polgármester, de a lefolyt razzia minden esetre tanulsággal szolgálhat a közönségnek, és kereskedőknek, mert mindenki ki van téve ha-

sonló razzianak. Mindenki szolgáltassa be az aprópénzt a bankokba, amivel nagy szolgálatot tesz a köznek, viszont gondoskodik, hogy a közönség aprópénz szükségletét kielégítse.

Aradi kulturális tervek.

(Béke a felekezetek között.)

Egyik erdélyi lap Aradra küldte munkatársát, hogy beszélgetést folytasson az itteni kultúra vezető tisztségekkel. Két nyilatkozatot itt közlünk:

Lócs Rezső az aradi Kőlcsey-Egyesület és a Katolikus kör elnöke: Egyesületünk legutóbbi választmányi ülésén ismételtén foglalkozott azzal a problémával, melyet önök pengetnek. Két irányban folytak tárgyalások: Egyik irány: a Kőlcsey-Egyesület kezdeményezzen egy magyar politikai pártot, tehát új magyar politikai életnek vessen meg az alapját, a másik: tisztán irodalom és keretei között, szakosztályai munkájukkal iskolapolitika. E két irány még küzd egymással. Addig is más tereink véglegesen kialakulnak, meg akarjuk menteni iskoláinkat. Nagy hátrányt szenvedtünk, hogy a Kormány a felekezeti katolikus gimnáziumot kikapcsolta és más helyiségbe kényszerítette. Az új helyiségben természetesen nem tudunk így dolgozni, mert szertáraink, minden ott maradt. Most foglalkozunk öszire új típusú népiskolák felállításával.

Fontos dolognak tartom hangoztatni, hogy teljesen oszton Glattfelder Gyula püspök álláspontját és a felekezetek között történt terrorista ténykedéseket elítélem. Szerencsére nálunk a zsidóság és a magyarság teljes mértékben együtt dolgozik. Mint a katolikus kör elnöke, mondhatom, hogy a zsidók a magyar kultúra legteljesebb támogatói voltak. A múltban — még ma is meg hatódást érzek — Arad törvényhatósági bizottságán az itteni zsidó rabbi lelkes felszólalásán adták meg a minorita rendháznak a szükséges telket, melyet a katolikus városatyák nem is mertek volna megszavazni. Nos, amíg én e két egyesület székében vagyok, mindig azon leszek, hogy a zsidóság és magyarság, mint a háború előtt, egy kulturában felőve, továbbra is együtt működjenek.

Krenner Miklós dr., aradi gimnáziumi igazgató, a Kőlcsey-egyesület alelnöke, a társadalomtudományi társaság elnöke mondja a következőket:

— Már hónapokkal ezelőtt vezércikkem arról, hogy jövőben Kolozsvárt látom a magyar kultúra vezetésében. Ez a hit napról-napra erősödik bennem. A legnagyobb örömmel várom a kolozsvári mozgalmak sikerét és

bekapcsolódnom abba. Híve vagyok egy ilyen gondolat kicseré-

Arsenoviczi pénzügyigazgató a bankrazziáról.

Az Aradi Közlöny kérdést intézett Arsenoviczi Gyula miniszteri tanácsos, pénzügyigazgatóhoz a ma délelőtt lefolytatott aprópénz-razzia ügyében. A pénzügyigazgató a következő érdekes kijelentéseket tette:

— Az aprópénz razzia előzetes tudomásom nem volt, azonban az eredménnyel meg vagyok elégedve, mert abból megállapítható, hogy az aradi pénzintézetek nem halmozzák fel az aprópénzt. Az aprópénz mennyiség, amit a rendőrség a pénzintézetekben talált, azoknak forgalmához és ügyfeleik szükségletének a fedezésére igazán jelentéktelen. A tegnapi értekezleten én magam jelentettem ki, hogy el akarom látni a bankokat a forgalmukhoz szükséges

lési akciónak és kérem is Önöket, hogy a kultúra folytonossága érdekében kövessenek el mindent. Ha majd e megbeszélés aktuális lesz, akkor úgy a Kőlcsey-egyesület, mint a Társadalomtudományi Társaság el fogja küldeni meghívottjait és a Kőlcsey-egyesület beilleszkeedik mozgalmukba. Fontosnak tartom e pillanatban a könyvtár- és iskolapolitika.

aprópénzzel és tegnap már hivatalos helyen fölhatalmazást is kértem arra, hogy az aradi adóhivatal aprópénz készletének fölöslegét az aradi bankoknak adhassam. Hangsúlyozom, hogy a pénzintézeteket az aprópénzszükséglet természetes levezető csatornájának tartom és föltétlenül kívánatos, hogy a közönség aprópénzt ne tartsa otthon elrejtve, mert az ilyen eset, ha köztudomásra jut, jogosan üldözhető. A közönség aprópénzt vigye mindenkor a bankokba, a honnan oda jut, ahol a legnagyobb szükség van rá, elsősorban a munkásság fizetésére. Ha azonban a bankok ilyen módon aprópénzt nem lesznek képesek összegyűjteni, akkor ez a legsúlyosabb következményekkel járhat.

Bukaresti vélemény a korona

beváltásáról.

(Megértik Erdély felzudulását.)

BUCURESTI. A „Dacia” írja: Néhány nap óta kora hajnalkól nyomják a „Minerva” és „Cartea-Romaneasca” nyomdájában a Banca Nationala bankjegyeit, amelyek a korona és rubel beváltására fognak szolgálni. Közeliünk tehát a valuta olyan rég várt egységesítéséhez. Az a kérdés azonban, hogyan fog megtörténni a beváltás? A hegyeken túli lapok már régen folytonos harcot visznek az „alpari” beváltás érdekében és tényleg erőteljes argumentumai vannak az ilyen módon történendő méltányos és kielégítő beváltás mellett. A főmódotok között vannak a gazdag bányák, erdőségek, uradalomok és ásványvíz források, fürdők és klimatikus gyógyhelyek, jelentős középületek és gyárak és az egész vasuti berendezési anyag és gyárak, műhelyek, mintagazdaságok, méntelepek, csikótelepek, állattenyésztések és a jelentős, igen jelentős számú magánipari vállalatok, amelyek igen értékes adóalanyok, amelyeket mind ajándékba kapott a román állam s amelyek 10. de lehet, hogy 100 milliórdokat is érnek. És bizonyos, hogy a hatalmon volt kormányok hibája, hogy a korona beváltása ennyi ideig késelt, elősegítvén ezzel a számtalan pénz-csempészést, amely a koronát mindjobban elértéktelentette, emiatt tehát az erdélyi néptől nem lehet olyan áldozatot kívánni. Azt hisszük azonban, hogy mégis csak lehetne kielégítő megoldást találni pl. fokozatos irányban ilyenformán: Azoknak a polgároknak, akik tíz ezer koronán aluli összegű koronákat hoznak, azoknak ugyanolyan összegű lelt adni, a 10.000-tól 100.000-ig terjedő összegű koronák után fél annyit lelt és a 100.000 koronától felebe terjedő összegek után pedig a piaci kurzus szerinti lelt összegek, a becsértelt összegek természetesen névszerint feljegyeztetnének, hogy a vagyonadó kirovására a családok kikerültessenek. Ez az el-

járás csak a háborús vagyonekat és a vagyonosokat érintené. Ugyanezt az eljárást lehetne követni a rubel beváltásánál is. Ezt a szisztemát lehetne kombinálni és olyan formán, hogy mindenki részére 10.000 koronáig „alpari” adnának lelt, a további feletle haladó összegek után pedig fokozatosan megállapított arányban. Akármint lesz azonban a valuta becsértést idejében el kell dönteni és idejében kell a parlamentben vita alá bocsátani, hogy az utolsó szót kimondhassa. (Mi a magunk részéről csak azt jegyezzük meg, hogy minden abszurdum között a „Dacia” propositója lenne a legnagyobb abszurdum. A szerk.)

MŰVÉSZET.

* A Farsang tündere nagy operett címszerepében Horváth Mici ragyogó tehetsége jutott hálás feladathoz. Partnere, a magyar mánás piktor felváltva Jakabffy és Barics lesz. Szegő Lili, Kertész, Várnai, Földes, Herold és Selmeczy valamennyien elsőrangú szerepet játszanak.

* Büvös vadász. Szerelme vására. Madarász és Tul a nagy Krivánon a hét műsordarabjai.

* A Modern Kabaré új műsorát, a mely nagy sikert aratott megismétli a társulat. A két kitűnő bohózatot kívül nagyszerű táncduettek élenkítik a nívós műsört.

* A mozgóképszínházak műsora. Június 26-án, szombaton az Apollóban: Sawerni koldus. Dráma. Az Urániában: Sors kovácsa. Dráma.

* Sawerni koldus. Franz Hofnernek a kiváló rendezőművésznak mesterien összeállított filmjét a „Sawerni koldus” mutatja be szombaton az Apolló. Kiválóan alkalmas főszereplő. Werner Kraus alakítja páratlan drámai erővel a film kettős főszerepét.

* Sors kovácsa a címe a Franz Hofner sorozat újdonságának, melyet szombaton vetít először az Uránia. A film témáját abból a régi mondásból meríti: „Ki-ki salát sorsának kovácsa.” A belső rendezése is a páratlan érdekességi filmnek külön említést érdemel.

A szenátus alelnökei.

Bucuresti. A szenátus tegnapi ülésén választották meg az alelnököket. Alelnökök lettek: Mihályi Tivadar, Meitani Stefan, Tar-novszki I. és Alexandri N.

Birák tiltakozása.

Ma délelőtt az aradi törvény-széki birók értekezletre gyűltek össze a törvényszéken, hogy tiltakozzanak a rájuk oktrojált lei 1:2 arányban való elfogadása ellen. A birói értekezlet, amelyen dr. Barbara Szever táblabíró elnökölt, kimondotta, hogy nem fogadják el a lelt fizetés fejében 1:2 arányban.

A nyugdíjas vasutasok.

Arra a hírre, hogy az államvasuti alkalmazottak egy küldöttsége fog Budapestre utazni, az államvasuti nyugdíjasok ma délelőtt értekezletet tartottak. Az értekezleten, melyen Schmidt Gyula főfűvelő elnökölt, elhatározták, hogy a nyugdíjasok kívánságait is emlékiratba foglalják és azt Boros üzlet-vezető-helyettes után fogják az illetékesekhez eljuttatni. Az értekezleten ki-fejezésre jutott a nyugdíjasoknak az az óhaja, hogy a küldöttségben egy taggal képviseltesse magukat.

A bukaresti parlament képe

Bucuresti. A román parlament képe egészen megváltozott, miként a képviselők elhelyezkedése is egészen új. A baloldalon ülnek az ellenzéki vezetők, Jorga, mellette Vaida, Maniu, Pop O. István és Inculet volt miniszter, a többi székeken Lupu, Mihalace és a többi ellenzéki vezér. A leghátso pad-sorokban a szocialisták ülnek, akik tizenkilencen vannak a román parlamentben. Ezeket könnyen meg lehet különböztetni a többi képviselőtől, mert állandóan vörös virágot hordanak kabátjuk gomblyukában. A többség tagjai jobb oldalon helyezkedtek el, míg a középső sorokat a liberálisok foglalták el. A liberálisok mellett a török képviselők ülnek, számszerint hárman, akik piros fest viselnek fejükön, sok a subás képviselő is és az ország minden részéből összegyülekezett paraszt-képviselők népviselete festői látványt nyújt.

Házkutatás egy ügynök lakásán.

A nagyszabású bankrazziát előidéző bucuresti mérnök feljelentése alapján a rendőrség még az este házkutatást tartott Robitsek Lajos tőzsdeügynök lakásán. A kutatást végző detektívek mennyiségű idegen valutát találtak tőzsdeügynök lakásán, amit lefogla. Ilyen módon ötezer osztrák lebelégy, korona, tizenhét ezer márka, ötv. svájci frank, százötven líra, ezer 35. bel, 875 francia frank és tíz dinár is a hatóság kezébe. Ezt az ügyet délu tárgyalta Popovicu Valer rendőrbí-téletet azonban nem hozott benne, hanem az egész ügyet illetékesség megá-lapítása céljából áttette a pénzügyigaz-gatóshoz. Véleményünk szerint nem képezhet büntetendő cselekményt az, ha valakinek magánlakásában idegen va-luta van.

Bérmegyei gyárakban.

Ma délután egy gyári munkásokból álló küldöttség jelent meg Oritta Ovidiu szindögprektus előtt és arra kérték, hogy a munkásokkal hetek óta folytatott béremelési tárgyalásokba avatkozzék bele. Egyszerűsödés gyűlés megtartására is engedélyt kérték. A küldöttség tagjai előadták, hogy a Mesta-gyár, Wagon-gyár, Vasúti p. t. munkások véglegesen elkeseredtek a gyárosok országos szövetségének megatartása, amivel huzzáshalasztják a tárgyalást, anélkül, hogy a legcélszerűbb halandóságot mutatnák a békes megközelítésre. A munkások közül ma már igen sokan kérészt munkakönyveiket s ha még a mai nap folyamán nem sikerül meggyezést létesíteni, úgy a három gyár összes munkásai követik társaikat, kivessék munkakönyveiket és eltávoznak a gyár létesítményéből. A munkások 60 százalékos béremelést kértek, ezzel szemben a gyárosok szövetsége 30 százalékos feletti béremelésről hallgatni sem akar. Ma a három gyár munkásai átig gyolcsárz koronát keresnek havonta s így elfogadhatatlannak tekintik, hogy a munkások részéről felkínálják béremelést. Délután négy órakor Zabor Andor városi tanácsnok, mint az iparhatóság vezetője, békítő tárgyalásra hívta össze a gyárak vezetőit és a munkásokat. Oritta rendőrprefektus igérete szerint személyesen résztvett ezen a tárgyaláson, hogy elősegítse a békes meggyezést, mert mint a küldöttségnek kijelentette, minden sztrájk mellőzésével kell megtalálni a megoldást.

A mai valutapiac.

A ma délelőtti bankkrizzia éreztette hatását a valutapiacra is. A délelőtti folyamán semmiféle üzlet nem fejlődött ki idegen valutákban és teljes hanyaság uralkodott a piacon, az emberek tartózkodtak a vételtől. Márka 465, lei 360, dollár 110-115-on kelt el kis tételekben. Bucaresti: korona 29.50, márka 128, dollár 36-37. Temesvár lei 380, márka 475.

Budapest, június 28. Napoleon 570, font 630, dollár 140, frank 1280, márka 450, lira 935, rubel 250, lei 375, svájci frank 2900, bécsi kifizetés 97.

Elfogatási parancs Jellinek Morton ellen.

BUDAPEST. A Jellinek Morton bűnügyében napok óta folyó rendőri nyomozás sok adatot gyűjtött össze és a detektívek jórészt már megállapították mindazokat az érdekeltségeket, amelyek a valutapiacban szerepelnek. Az ügyzők pontos névsorának megállapítása után a rendőrség valamennyitük bűnösségét mondja ki váltaccsempészésben és legszigorúbb eljárás indítja meg ellenük. Jellinek titkárs, aki időközben Bécsben tartózkodik. Jellinek a tartózkodási helyéről még nem érkeztetett teljesen megbízható értesítés. A bűnszűrt még most sem fordulnak a feladásra, hanem magányosmozó iróasztal bűnös meg pénzük felkutatására. Rendőrség értesítése szerint az ügyben szereplő három külföldi alattvaló és a magyar állampolgár Szegedről megállított területre menekült. A rendőrség az ügy iratainak Jellinekre vonatkozó részét áttette az ügyészséghez, ahol a vizsgálóbíró süksztítés és csalás bűntettének alapos gyantja miatt elfogatási parancsot adott ki Jellinek Morton ellen. Az elfogató parancs értelmében az egész ország területén keresik most a kirendelték vált szétállást.

Súlyos büntetés négy darab ezres felváltásáért.

(Hargittay nyilatkozata.)

Délután két órakor hirdette ki dr. Popovicia Valér rendőrbíró a Pesti Magyar Kereskedelmi bank ügyében a rendőrbíróság ítéletét. A négy darab ezres felváltásában érdekelve voltak Laczay József bankpénztáros, Robicsék Lajos tőzsdeligynök és végül a bank képviselőjében Hargittay Bertalan igazgatót vonta felelősségre a rendőrbíróság. Bebizonyították, hogy a bankpénztár könyveiből az aprópénzzel való fizérést s ezért a következő ítélet hangzott el: Laczay József bankpénztáros 3 hónapi elzárást és 100.000 korona pénzbüntetését kapott. Robicsék Lajos tőzsdeligynököt két hónapi elzárásra és 100.000 korona pénzbüntetéssel sújtotta a bíróság, végül Hargittay Bertalan igazgatót 100.000 korona pénzbüntetésre ítélte. Ugyaszként elhozta a rendőrbíróság ítélete a bank pénztárában lefoglalt 72.000 korona aprópénzt. A szigorú ítélet súlyosbíró körülménynek vette, hogy éppen most történt az eset, amikor a különböző ankétokon segíteni akartak az aprópénzhiányon. A büntetés nagysága széles körben keltett ma feltűnést Aradon és általában a vélemény, hogy az ítéletet másodfokozat lényegesen enyhíteni fogják.

Felkerestük ez ügyben Hargittay Bertalan igazgatót, aki az esetet a következőkben adja elő: — Tegnap délelőtt, mialatt a városi prefektus által az aprópénz mizéria megszüntetése érdekében összehitt értekezleten voltam, megjelent bankomnál egy idegen ur, aki a pénztárnokot könyörögve kérte, hogy váltson fel neki négy darab ezrest, mert még legszükségesebb kiadásait sem tudja fizetni. A pénztárnok korábbi szigorú rendeletre hivatkozva, megtagadta a kérés teljesítését, míg a bankban jelen volt Robicsék ügynök közbenjárására megszánta és elkövette azt a nálunk teljesen szokatlan tulbuzgóságot, hogy ezért váltási illetéket vett. Ez a krimen. Az ítélet indoklásában maga a rendőrbíró kimondta, hogy az eset csak a pénztárnok fiatalos tulbuzgóságának tulajdonítható és megállapította azt is, hogy a kihágás elkövetése nemcsak az én tudtom nélkül, hanem egyenes illahnam dacára történt. Hogy mégis pénzbírsággal sújtott, azt azzal indokolta, hogy a személyzet által elkövetett hibákért az igazgató még akkor is felelős, ha az tudta nélkül és illahna dacára történt. Az ítélet ellen, természetesen fellebbezéssel állunk.

Hír az iparvállalatok szocializálásáról.

Bukarestből azt a feltűnést keltő és eddig meg nem erősített hírt közlik, hogy Taslavanu kereskedelmi miniszter a képviselőház elé javaslatot terjesztett az összes ipari vállalatok nacionalizálásáról, vagyis állami kezelésbe vételéről. Ez itt a jelen körülmények között azt jelentené, hogy az ország összes iparüzemeit saját kezelésbe venné, államra fizeti

biztosokat és más megbízottakat nevezne ki. Világos, hogy „az egész ipar” szocializálása ma az egyéni vállalkozási kedvet és invenciót megölne s mérhetetlen nemzetgazdasági károsodást jelentene az országra. Logfeljebb arra volna ez jó, hogy ismét egy sereg ember jutna előkelő és zsiros álláshoz.

1 : 1

A mai bankkrizzia izgalmai mutatják, hogy a beváltás körül huzavona és spekuláció mire vezet. Nyugalomra van szükségünk, nem pedig izgalomra. Nyugalom azonban gazdaságilag csak úgy lesz, ha a pénz egységesítése címen nem tesszük tönkre Erdélyt. Egy leuért csak egy koronát adunk!

Pécs város kifizetése.

BÉCS. Ma megérkezett Kaposvárra a magyar bizottság, amely a szerb megszálló csapatokkal Pécs város kifizetése dolgában megkezdte a tárgyalásokat. Az antant-misszió Dályok és Tornánc községek között jelölte ki az új demarkációs vonalat. Ezzel kapcsolatban jelentik Budapestről, hogy Szeged város tanácsa a magyar kormányhoz felterjesztést intézett, amelyben kérte, hogy sürgősen járjon el a békekonzultációnál az iránt, hogy a szerb megszálló csapatok a Tisza-Maros

közéne Magyarországra részére megittelt 9 községből és ezenfelül Ó-Szentivánból és Kis-Zomborból vonuljanak ki. A felterjesztésben a város lakossága előadja, hogy az immár 170.000 főre szaporodott, a lakosság élelmezését a hosszú idő óta tartó körülférés egyenesen lehetetlenné teszi.

HIREK.

Meggyilkolt ügyvéd.

Targul-Mures (Marosvásárhely) környékére érkezett a földreformbizottság. A bizottság előtt megjelent dr. Breda marosvásárhelyi ügyvéd Gyulay nevű birtokos képviselőjén. A parasztok bánatalmazó kezdték az ügyvédet, mire ez revolvert rántott és a tömeg közé lött. A nép erre megrohanta az ügyvédet és agyonütötte.

HETVEN KORONÁS CUKOR.

Ma délelőtt a város egy, az eddigieknél jóval olcsóbb ajánlatot kapott. Baciu Alexandru bejelentette, dr. Robu János polgármesternek, hogy ő Csah-Szlovákiából tud cukrot szállítani, aminek az ára a szállítás költségeivel együtt nem tenne ki többet hetven koronánál. A pol-

gármester kijelentette az ajánlattevőnek, hogy az ilyen áron szállított cukrot átveszi a város. Most már csak ez a kérdés, mennyi idő alatt tudja Baciu Áradra eljuttatni a cukrot.

— A BORBÉLYSEGEDEK BÉRMEGYE OALMÁBAN még mindig nem kötötték meggyezést. Zabor Andor tanácsnok, mint az iparhatóság vezetője ma délután békítő tárgyalást tartott a borbélymesterek és segédek megbízottival, azonban nem sikerült megtalálni azt a vezetőt, ami a segédeket is kielégítendő és a kőművesekre sem róna újabb terheket. A borbélymesterek közül ma sokan kivették munkakönyveiket és léptek eddigi állásukból, de borbélysztrájkról, legalább a mai holnapot számítva, szó sincs.

— A VENDEGELŐI ADÓ. Egyes lapok legutóbb arról számoltak be, hogy Oradea-Mare (Nagyváradon) megszűntek a kávéházi és vendéglői adót. Ma Aradon járt Juricska Berna nagyvárad városi tanácsnok, aki azt az értesítést megcáfolta. Nagyváradon mindenki civil és hatona tekintet nélkül arra, hogy kávéházi-e vagy sem, fizeti a kávéházi adót, ami az Aradon befolyó 120-150 ezer koronával szemben 350-400 ezer korona tiszta bevédelmet biztosít havonta Nagyvárad városának.

— A munkások adója. A munkásokra kivetett IV. o. kereseti adó ellen beadvánnyal fordultak a munkások a pénzügyi igazgatósághoz. Es utóbbi ma értesítette a beadvány benyújtóit, hogy az adó behajtását további intézkedések függőben tartják.

— Eljegyzés. Regdón Dersó f. hó 24-én eljegyzte Helos Marthykát. (Mindem kősz értesítés helyett.)

— AZ ÚJ SZINTARSULAT. Ez órász művészet fejlődése a háborúban, Zrenai — szerencsésjének. Asszonyom drága, Ha kifizessz a placi zak Stranda portrék, Butkai és Kosáry és még más szonziáció cikkek sorakoznak az „Aradi Élet” legújabb számában.

— SERLEGMERKÖZÉSEK június 27-én az ATE. óvár-terti sporttelepén. 4 órakor AAC. I.—AMTE. I. 6 órakor ATE. I.—Törökvs I. csapatok között. Kedden, 29-én az AAC. Török Gábor utcai pályáján döntő mérkőzések. 4 órákor a vígasediért, 6 órakor a serlegdiért. Jegyek elővételben Maidd Emili útiútelében, tekintettel a nagy érdeklődésre, már csak mérsékelt számban válthatók.

— TISZTVISELŐK SERELME címen közzölt hírnök folyamánakép ma azt jelentik Kolozsvárról, hogy a CFR. igazgatósága rendeletet adott ki, amely szerint a köztisztviselők, nyugdíjasok és családtagaik továbbra is a régi menhelyre kedvezményt élveznek.

Könyvtárakat, hangjegyeket magas áron vesz Kerpel.

Megjelent az Aradi Pállya legújabb száma a következő érdekes tartalommal: Történelem még csodák Aradon. Péterkeny vesszékutya. Urnök mesztaláb. Sir a kitalány. Nagyhajó legények. Ó ad nekem témát. A jó játékos. A munkások és tisztviselők érdekében. Aradi regényrészlet. A tanár ur macvarás. Aradi aradi konfliktus, stb.

A szerkesztésért felelős
STAUBER JÓZSEF.

Cenzurát: Alexandru Frugiu.

NYILTÉR.

Ar any rovat alatt közöltékért nem vállalunk felelősséget.

ÉRTESÍTÉS.

Nagyraecostul vevőimert és jóakaróimat tisztelettel értesitem, hogy Bata József cégtől kiléptem. Újabb címem **Weisz és Kaufmann** férfi társaság, Budapest, V., Erzsébet-tér 13., I. emelet. Tisztelettel: **WEISZ ALFRED.**

Apró hirdetések

Alkalmazás.

URFÉLZAKHOZ mosni, vasalni ajánlkozom. Cím a kiadóban. 2958

BEJÁRÓNÓ a délelőtti órákra állást keres. Bulevardul Regele Ferdinand I (Borot Bent-tér) 20., házszámánál. 2943

CEBILDETES DEUTSCHES FRÄULEIN 7. jéhrián Tochterchen sucht Dr. Zimmermann, Str. George Popa (Ferdinand-utca) 7. Nachmittags 2-4. 2946

EGY KILÓ OUKROT ADOK annak, aki nekem megfelelő szobaleányt vagy műtársat szerez. Dr. Zimmermann, Str. George Popa (Ferdinand-utca) 7., délután 2-4. 2947

MOLNARI állást keres azonnal belépésre Kis Sándor, Sélénd. 10801

KÉT JOERKÖLÖSÜ fu tanulónak felvételt fizetéssel. Fratii Somlóánál, Str. Mihalescu (Deák Ferenc-utca) 30. 2968

NEGY KERETES PUHAFAPÜRESZHEZ keressük egy teljesen önálló igazgatót. Csatja a puhafatermelés összes ágában, az erdő-fűrészüzem, ugyesintén az üzleti részben kintvatható nagy praxissal bírók ajánlatai vételmek figyelembe. Ajánlatok fizetési igény és referenciák megadásával „Puhafa” jellegű e lap kiadójába kéremek. 2972

PENZTAROSNÓ és 1 pakoló leány felvételt. Kárpáti gyógyszerár. 2907

HELYBELI NAGY VALLALAT kereskedelmi képzettséggel bíró 16 írásu gyakorlatot keres. Cím a kiadóban. 2932

Ingatlan.

BÉRCSENYI MIKLÓS-UTCA 15. számú ház eladó. Bővebbet Strada Alexandru Gavra (Csernovits Péter-utca) 27. az üzletben. 2934

Vétel és eladás.

ELADÓ 8 teljes szobaberendezés angol kőgarnitúrával, 3 löszormatrac, varrógép, előszobaszekrény, csillárok, nagy méretű asztal kárpított üveggel, vasaló, befőttes üvegek, káposztáslád és sok más tárgy. Megtekinthető Aleomaroepart-cer 7. 2942

ERŐDŐ, háló berendezés, zongora eladó. Str. Cosbuc (Wesselényi-u.) 20a., emelet. 2941

BENZIN MOTOR 5-6 lóerőset megvételre keresek. Vojtek Alajos. 2945

ELADO egy szék 6 óra, valamint egy nagyméretű kirakat vasrudomány és 145x230 mtr. méretű tükör üveggel. Scherk József, Ujarad, F6-utca. 2890

ANTIK porcellánt, butort, magas áron West Salon Artistique Bulevardul Regina Maria (Andrássy-tér) 21., I. balra. 597

KIS SÓSBORSZESZES üvegeket legmagasabb áron bevált. Weisz gyógyszerár Jozsef Kálvizi-u. 43. 2946

Különféle.

KÉSZ FERFI INGER finom repuhából minden számban, rendelésre készit saját anyagból is, inget, gallert, alsónadrágot és nyakkendőket a Bérén-féle fehéromű és nyakkendő gyár, Arad, Perényi-utca 6., I. em. Ugyanezt tanulók leányokat fizetéssel felvesszük. 2905

Banca de Comparare si Parcelare do Imobile S. A. Arad.

Convocare.

Banca de Comparare si Parcelare do Imobile S. A. Arad isi tine la 3 Iulie a. o. arele 4 a. a. in localul propriu a...

VIII-a adunare generala ordinara

la carea invita cu tot respectul pe on. actionari.

Obiecte:

1. Examinarea conform §-lui 18. din statute a unui notar si alor doi actionari pentru verificarea procesului verbal.
2. Deciderea asupra raportului directiunii si al comitetului de supraveghere, precum si asupra conturilor din anul 1919 staverirea bilanului, decidera asupra intrebuintarii profitului, darea absoluturului pentru directiune si comitetul de supraveghere.
3. Modificarea §§-lor 14. si 44. din statute.
4. Imputernicirea directiunii de a modifica in iurisdicitiunea sa - la caz de lipsa - statutele.
5. Eventualele propuneri.

Arad la 15 Iunie 1920.

Directiunea.

Raportul directiunii si al comitetului de supraveghere bilanul si contul pierderilor si al profitului stat in localul institutului ou 8 zile înainte la dispozitia on. actionari.

Acel on. actionari, cari doresc sa participe la adunarea generala, s'unt rugati, ca in sensul §. 13. din statute sa depuna actiunile pana la 30 Iunie a. o. la cassa institutului, sau la Cassa de Pastrare a Jurdetului Arad in Arad.

Activa -
Vagyon.

Bilan la 31. Decembrie 1919.
Mérleg-számla az 1919. évről.

Passiva -
Tehor.

Cassa in numerar - Pénztárkészlet	133.628,13	Capital societar - Részvénytőke	1.000.000
Pamanteri, intravilane si economia kaszaper - Föld és házbirtokok és kaszaperi gazdaság	2.507.298,13	Fonduri de rezerva - Tartalékalapok	
Cambii - Váltóárca	491.504	Fond ordinar de rezerva - Rendes tartalékalap	100.020
Debitori - Adósok	121.328,11	Fond de rezerva pentru deosebirea de pret a efectelor - Értékpapír árfolyam különbségi tartalékalap	80.750
Cautiuni in deposit - Ovadók letétek	18.400	Imprumuturi pe averea din Kaszaper si imobile - Ingatlanokat és kaszaperi gazdaságot terhelő kölcsönök	1.248.750,16
Efecte - Értékpapírok		Creditori - Hitelezők	678.707,04
Imprumut de razboiu K. 100.000 - n. é. VII. hadikölcsön 4 90	90.000	Cautiuni - Ovadékok	18.400
Imprumut de razboiu K. 100.000 - n. é. VIII. hadikölcsön 4 90 75	90.750	Cambii recomptate - Visszajelzárt váltók	87.500
Alte efecte		Dividenda neridicată	11.400
Egyéb értékpapírok	10.000	Fel nem vett osztalékok	
	190.750	Positiu transitori - Almeneti tételek	25.493,60
		Profit - Nyereség: transpus din anul - 1918. évről áthozat	22.198,43
		profit net din anul - 1919. évi fizetá nyereség	180.210,83
	8.453.425,43		202.404,62
			8.453.425,42

Arad la 31 decembrie 1919. - Arad, 1919. évi december hó 31-én.

Sándor Ferenc m. p.

prim. contabil. - főkönyvelő.

Directiunea: - Az igazgatóság:

Leopold Zsigmond m. p. presedintele directiunii - igazg. elnök. Ring Hugó m. p. dir. executiv. - ügyv. ig. Deutsch Andor m. p. dir. - ig. Dr. Bles Béla m. p. dir. - ig. Fodor Gyula m. p. dir. - ig. Lóbl Gyula m. p. dir. - ig. Nemes Géza m. p. dir. - ig. Verboš Nándor m. p. dir. - ig.

Arad la 15 Iunie 1920. - Arad, 1920. június hó 15-én.

Dr. Grossmann Álfred m. p. membru in com. de supravegh. - felügy. biz. tag. Holländer Emil m. p. membru in com. de supravegh. - felügy. biz. tag. Schreyer Viktor m. p. membru suplent in com. de supravegh. - felügyelő biz. pótag.

Ingatlanforgalmi és Parcelázóbank Részvénytársaság Arad.

Meghívó.

Az Ingatlanforgalmi és Parcelázóbank Részvénytársaság Arad

VIII. évi rendes közgyűlését

1. évi július hó 3-án délután 4 órakor az intézet helyiségében fogja megtartani, melyre a tisztelt részvényeseket van szerencsénk meghívni.

Tárgysorozat:

1. Az alapszabályok 18. §-a értelmében a jegyzőkönyvvezetőnek kirendelése és két jegyzőkönyvhiteltestének a közgyűlés általi megválasztása.
2. Az igazgatóság és felügyelő-bizottság jelentésének, valamint az 1919. évi zárszámadásoknak előterjesztése, a mérleg megállapítása, a nyereség hovatartozása iránti határozathozatal és az igazgatóság és a felügyelő-bizottság részére a felmentvény megadása.
3. Az alapszabályok 14. és 44. §§-ainak módosítása.
4. Az igazgatóságnak adandó felhatalmazás a cégbíróság által netalan kívánalapszabálymódosítások saját hatáskörében történendő eszközölése és azoknak bejelentése iránt.
5. Esetleges indítványok.

Arad, 1920. június hó 15-én.

Az igazgatóság.

A közgyűlésnek előterjesztendő igazgatósági és felügyelő-bizottsági jelentések, a mérleg és veszteség és nyereségszámla a t. részvényesek által 8 nappal a közgyűlés előtt az intézet helyiségében betekinthetők.

Azon t. részvényesek, kik a közgyűlésen részt venni óhajtanak, felkéretnek, hogy az alapszabályok 13. §-a értelmében részvényeiket 1. évi június hó 30-ig az intézet pénztáránál, vagy az Arad megyei Takarékpénztárnál Aradon letétesnyezni sziveskedjenek.

2000 HL. pincehelyiség azonnal kiadó. Dohány-utca 5a. 2933

BÉRBE vennék egy jó hangu zongorát. Str. Consistoriului (Batthány-utca) 23., I. emelet. 2900

Bikszád gyógyfürdő megnyílt június 1-én.

Ivó kúra, meleg ásványvíz és szénasavas fürdők, hidegvíz gyógyintézet, inhalatorium. Allandó fürdőorvos, kitűnő konyha. Vasút, posta és táv-írda helyben. Mérsékelt árak. Mozok. Felvilágosítást készséggel nyújt a fürdőigazgatóság, Bikszád, (Szatmár.)

Aranyat, ezüstöt

Aranyat, ezüstöt. Kézművesi anyagok raktára. Központi Aranybevéltő ékszerész. Bul. Reg. Ferd. (József főherceg-ut) 12.

Munkás nadrágok

erős lenvászonból, aratóknak és gyári munkások részére 120 koronától 250 koronáig kaphatók. 2940

A. SCHÄCHTER

széldéptimon építész (Hal-tér sark.)

Lehetőleg nagyszabású cementárugyári gépberendezést

megvételre keresek. Részletes kimerítő ajánlatokat kér: Dr. Pap Lajos.

Dr. Pap Lajos,

2915 Építkezési anyagok raktára Aranyosgyéres, (Torda-Aranyos megye.)

Új és egyszer használt jutazsákok

kaphatók 2967

Mauritius Engel-nél

Arubizományi Iroda, Lázár Vilmos-utca 2.

IGYÉK

ménes-magyarádi

cognacot.

Kapható mindenütt. 2908

Csáky

órák, ékszerész és véandó Aradon, Str. Horla (Széchenyi-u.) 1. Szaktörzs műhely és ékszer véandó műterem. 9971

Aranyat vesz a legmagasabb áron!

Aprított tölgyhulladék

és fűrészpor brikett, mint a legolcsóbb tüzelőanyag ismét

kapható

a Hazai Fatermelő Fűrészénél Bulevardul Regele Ferdinand (Boros Bent-tér) 20. szám.

Rézgáli

szavatolt 98.5° kapható egyenként 55.- koroná.

BRUN N. A

festékgyár Arad, Entev. Regele Ferdinand (Boros Bent-tér) 7. 29

Arany és butorszállítást úgy helyben mint vidékre felelőség mellett vállal LEOPOLD ELIAS si FIUL szállító, Strada Eminescu (Deák Ferenc-utca) 36.